

Johannes Piron

Dankwoord bij de aanvaarding van de Martinus Nijhoffprijs 1963

Johannes Piron (1923-1993) was de zoon van een Duitse binnenhuisarchitect. Hij ging school in Zwitserland en Nederland en maakte in 1941 als leerling van de Quakerschool Eerde kennis met Wolfgang Cordan, met wie hij enkele Joodse leerlingen aan deportatie hielp ontsnappen. Tot het einde van de Duitse bezetting was hij samen met Cordan ('Duitse Henk') actief in een knokploeg van het Amsterdamse verzet. Van 1945 tot 1947 was hij redacteur van het culturele tijdschrift Centaur dat Cordan in Amsterdam uitgaf. Daarna werkte hij als pedagoog aan de École d'Humanité, een kostschool in het Zwitserse Hasliberg, en vanaf 1953 woonde hij als freelance vertaler in Berlijn. Hij vertaalde tal van belletristische teksten in verschillende genres, ook uit het Engels, Frans en Italiaans. Uit het Nederlands vertaalde hij onder meer Der Kummer von Flandern, Strafsache 40/61 en Nichts zu verlieren und dennoch Angst – titels die voor zichzelf spreken. In 1976 ontving hij voor Die Wächter, zijn vertaling The Guardians van John Christopher, nog de Duitse Jeugdliteratuurprijs. VertaalVerhaal dankt Friedrich Piron uit het Oostenrijkse Villach voor zijn medewerking.

Dankwoord bij de aanvaarding van de Martinus Nijhoffprijs 1963

Was mijn achternaam Chrysostomos, en niet slechts Piron, dan zou ik in redevoeringen kunnen uitblinken, wat nu – tot mijn spijt – niet het geval zal zijn.

Toch verheugt het mij bijzonder vandaag hier te mogen staan, om deze eervolle prijs te ontvangen, ofschoon deze vreugde iets vertroebeld wordt door het gevoel dat er beslist betere vertalers zijn aan wie ik deze prijs ontnomen heb.

Een ding kan ik U wel verzekeren: ik ben zonder voorbehoud of tweespalt dankbaar voor deze onderscheiding.

Ik ben dankbaar jegens de jury die mij ondanks mijn tekortkomingen – overwerk, slordigheid, routine, geld- en tijdgebrek – voor deze prijs waardig geacht heeft.

Ik ben dankbaar jegens de Stichting ter Bevordering van de Vertaling van Nederlands Letterkundig Werk, gezien zij het heeft mogelijk gemaakt om ook boeken in een andere taal te laten overbrengen, die geenszins ‘best-sellers’ zullen worden – wat haast nooit een bewijs van waarde is. Jammer genoeg zijn de Duitstalige uitgevers, wat dat aangaat, minder geestdriftig dan de Stichting, maar ik mag toch beweren, dat Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk toegankelijk zijn voor de Nederlandse letterkunde en dat er zelfs uitgevers zich daarop gespecialiseerd hebben. In elk geval wordt de Nederlandse letterkunde zeker niet langer als provinciaal beschouwd.

Ik ben dankbaar jegens de Quakerschool Kasteel Eerde bij Ommen – Overijssel – waar ik zulk een goede opvoeding mocht genieten. Want kan men het een toeval noemen dat in 1956 de eerste M. Nijhoffprijs voor een vertaling uit het Nederlands in een vreemde taal uitgereikt werd aan een medewerker van deze school, aan James S Holmes? Wat ik daar echter niet geleerd heb, is, mijn accent en mijn ‘germanismen’ kwijt te raken, waarvoor ik U mijn excuses aanbied, want er mag wel beter Nederlands van een prijswinnaar worden verwacht. Maar naar ik hoop zijn mijn vertalingen – onder het motto van het Prins Bernhard Fonds: *Tua Res Agitur* – zonder accent en zonder ‘batavismen’.

Ik ben dankbaar jegens Adriaan Roland Holst die mij voor het eerst door een lezing op Kasteel Eerde de schoonheid van de Nederlandse taal bewust gemaakt heeft, een schoonheid, die later door vele andere dichters en schrijvers bevestigd werd.

Tevens ben ik dankbaar jegens Wolfgang Cordan die mij in de kunst van het vertalen introduceerde.

Eigenlijk zou ik ook dankbaar moeten zijn jegens Jean Cocteau, die ons genre doet verontschuldigen door te zeggen: ‘Soms heb ik het gevoel dat de vertaler mijn werk niet eens gelezen heeft’ of jegens de onvolprezen Roda-Roda, wiens citaat ik hier achterwege wil laten¹, en zondermeer jegens Ortega y Gasset die terecht een essay publiceerde onder de titel ‘Glans en misère van het vertalen’. Want een vertaler is, om

een Duits woord te gebruiken, ‘ein Zwitterwesen’: hij moet de persoonlijkheid van een auteur met zijn eigen persoonlijkheid verenigen. Of in andere woorden: hij is een kameleon: hij moet de kleur van verschillende auteurs kunnen aannemen.

Dat dit vaak moeilijk is hoeft hier niet verder uiteengezet te worden. Wel wil ik er aan toevoegen, dat sommige vertalingen eerder in de geest van de vertaler geschieden dan in die van de auteur, gedeeltelijk uit persoonlijke redenen, gedeeltelijk ter wille van groter succes, terwijl andere vertalingen – bijzonder bij gedichten – iets van de oorspronkelijke waarde inboeten.

Desondanks kan niemand van een Engelsman, Fransman, Italiaan, Spanjaard of Duitser verwachten dat hij Nederlands leert. Het is dus noodzakelijk de rijke letterkunde waarover Nederland en Vlaanderen beschikken middels vertalingen aan andere landen door te geven. En dat is ons plezier, onze glans en onze misère – maar op dit ogenblik, zeker voor mij, onze glans.

¹ Het citaat luidt:

‘Zugegeben, Übersetzung ist nur Notbehelf – selbst kongenial kann sie die Pracht des Urtextes nicht im Größten, geschweige denn im Zart-Beziehungsvollen erreichen – Übersetzung ist: braune Photographie eines farbenfunkelnden Gemäldes. Immerhin, wenigstens von den Umrissen der Komposition gibt sie dem Fremden eine Vorstellung.’
Uit: Roda-Rodas Geschichten: Ex Oriente Lux.